

Tegevusaruanne 2018

Mittetulundusühing Eesti Filmi Andmebaas on vabatahtlikkuse alusel ühinenud isikute iseseisev kasumit mittetaotlev organisatsioon, mis tegutseb avalikes huvides. Eesti Filmi Andmebaasipõhitegevuseks on Eesti filmi- ja videopärandi säilitamine. Eesti Filmi Andmebaasi tegevusteks on Eesti filmi- ja videoloomingu andmebaasi koostamine, filmi- ja videoalaste teatmeteoste, internetilehekülgede, erinevatel kandjatel filmide, videote ja raamatute väljaandmine ja muu filmi- ning videoalane tegevus.

MTÜ Eesti Filmi Andmebaas asutati 2007.aastal, asutajad ja juhatuse liikmed on Hagi Šein ning Reet Sokmann.

MTÜ Eesti Filmi Andmebaas põhitöö on Eesti filmide infosüsteemi ja sellele põhineva elektroonilise rahvusfilmograafia loomine. Töö eeldab kõigi võtmeorganisatsioonide, eelkõige Eesti Filmiarhiivi ja Eesti Rahvusringhäälingu koostöövalmidust ning positiivset suhtumist ja toetust kõigilt filmivaldkonnaga seotud institutsioonidelt. Andmebaasi loomist toetab Ühiste kavatsuste kokkulepe, mille osapooled on Rahvusarhiiv, Eesti Rahvusringhääling, Eesti Kultuuriministeerium, Eesti Filmi Sihtasutus, Eesti Kultuurkapital, Balti Filmi- ja Meediakool, Eesti Kinoliit, Eesti Filmiajakirjanike Ühing, AS Tallinnfilm, Eesti Film 100 ja MTÜ Eesti Filmi Andmebaas. Lepe sõlmiti perioodiks 2009-2015 ja sedapikendati perioodiks 2016-2020. Eesti filmi andmebaasi esimene järk avati veebis 12. detsembril 2012.aastal (www.efis.ee).

2018. aastal jätkus filmide kirjade koostamine ja filmiinfo kogumine kõigist kättesaadavatest algallikatest (arhiivi- ja tootjafirmade dokumendid, tegijatel hangitud otseinfo, bibliograafiad, mälestused jm), andmete infosüsteemi sisestamine, kontrollimine ja toimetamine. Andmebaasi sisestajad ja toimetajad koostasid igale filmile põhjaliku andmekirje, sünopsise ja sisukokkuvõtte ning märksõnastasid filmide sisu. Koguti, digiteeriti ja sisestati fotod, filmikatkendid ja muu huvi- ja illustreeriv materjal. Täiendati veebilehe Varamut ja algatati uusi projekte.

Kirjeldamise prioriteediks olid 2017-2018 valminud või esilinastunud filmid ja „Nõukogude Eesti“ kroonikapalad. Täielikult või osaliselt on kirjeldatud ka 2017-2018 aastal valminud filmid. Kokku toimetasime 2018. aastal (seisuga 31.12. 2018) 995 filmi.

31.12.2018 seisuga on Eesti filmi andmebaasi infosüsteemis 18 450 filmikirjet. Täiskirjed on 7 685 filmil, osaliselt toimetatud ja vajavad täiendamist 8 105 filmikirjet, minimaalse infoga on 2 570 filmi. 2018. aastal lisandus andmebaasi 1200 filmikirjet.

Andmebaasi veebis saab vaadata 1 827 filmi, aasta jooksul lisandus 327 filmi vaatamise võimalus. Vaadata saab 1914-1941 perioodi kroonikaid, tudengifilme ja ERR videoarhiivis olevaid filme. ERR filmide vaatamiseks on ühendatud ERR ja filmiandmebaasi serverid, mis võimaldab kasutajal näha andmebaasis nii filmiinfot kui neid filme ka vaadata.

Koostööpartnerite panus

Koostööpartner: Eesti Rahvusringhääling (ERR)

Koostööpartnerina täiendas ERR filmiandmebaasi 63 telefilmide täiskirjega. Täpsustati sisukirjeldusi ja sünopsiseid, tegeldi muusikateoste kasutamise aruandlusega (autorite otsimine, vajadusel tuvastamine), fotode ja videolõikude üleslaadimisega (ilma litsentsitasuta kasutada andmiseks), filmide digiteerimisega. ERR tagas andmebaasile oma audiovisuaalarhiivi kaudu juurdepääsu Eesti Telefilmide digiteeritud filmidele, mis on ka andmebaasis nähtavad.

Koostööpartner: Eesti Rahvusarhiiv

Rahvusarhiiv tagas MTÜ EFAle juurdepääsu filmiarhiivis olevale filmiinformatsioonile ning toetas rahvusfilmograafia loomist. Filmiarhiiv andis andmebaasi käsutusse filmifaile ja tegi filmidest DVD koopiaid, et andmebaasi toimetajad saaksid filme sisukirjeldamiseks ja märksõnastamiseks vaadata. Filmiarhiiv tasustas 2018. aastal oma töötajat, kes koostas isikuartikleid ja bibliograafiaid andmebaasi veebi jaoks. Rahvusarhiiv majutab oma digitaalarhiivis tasuta MTÜ EFA virtuaalses serveris www.efis.ee ja jais.efis.ee (tarkvararakendus ja andmevara) ja teeb tarkvarast tavakorras varukoopiaid vastavalt 01.03.2011 sõlmitud koostöölepingule.

Koostööpartner: Eesti Filmi Instituut

EFI tegi andmebaasile kättesaadavaks Tallinnfilmi filmide kohta käiva informatsiooni, andis andmebaasile töötstarbeks asutuse poolt digiteeritud filmide failid, võimaldas andmebaasil kasutada või teha filmidest katkendeid nende tutvustamiseks andmebaasi veebis. EFI toetusel valminud filmide tootjad esitasid andmebaasile vajaliku info valminud filmide kohta, mida andmebaasi toimetajad kontrollisid, toimetasid ja täiendasid jooksvalt uue infoga. Andmebaas võimaldab oma filmikirjete kasutamist Eesti Filmi Instituudi veebileheküljel. Instituut toetas andmebaasi loomist rahaliselt.

Koostööpartner: TLÜ Balti filmi, meedia, kunsti ja kommunikatsiooni instituut

Tallinna Ülikooli Balti filmi, meedia, kunstide ja kommunikatsiooni instituut annab andmebaasi käsutusse digiteeritud tudengifilmid ja nendega kaasnevad filmikirjed, mille koostab BFM arhiivitöötaja. 2018. aastal sisestati andmebaasi 85 tudengifilmi, sh täiskirjena lisandus 77, osakirjega 8 filmi, lisaks toimetati ja täiendati 25 varem sisestatud filmi andmeid. Aasta jooksul lisandus andmebaasi 96 tudengifilmi kirjet.

31.12.2018 seisuga on andmebaasis 1 274 tudengifilmi, millest on veebi kuvatud 1 128. Täiskirjed on 751 filmil. Rahvusarhiivi Filmiarhiivile on vormistatud ja üle antud 180 tudengifilmi failid ja dokumendid.

Huviinfo, bibliograafia ja biograafiad andmebaasis

Andmebaasis on 21 424 isikulehte, aastaga lisandus neid 1196. Infosüsteem genereerib kõikide filmiloojate ja asutuste isikulehtedele nende filmograafia, lisaks koostavad andmebaasi toimetajad filmitegijate biograafiaid ja filmiasutuste profiile. Neid profiile täiendatakse pidevalt uue infoga, lisatakse andmeid juba sisestatud filmide, isikute ja asutuste kohta, uut festivaliinfot ja ajakirjandusesilmunud retsensioone.

2018. aastal toimetati ligi 100 filmi huviinfo artiklit ja bibliograafiat. Loodi 312 uut isikubiograafiat. Koostati ja toimetati 2017–2018 toodetud filmide huviinfot ja bibliograafiaid. Jooksvalt täiendati bibliograafia ja festivaliinfoga isiku-, filmide ja tootmisfirmade kirjeid.

Täiendati andmebaasis olevate asutustega seotud isikute (produtsendid, režissöörid) andmeid, lisati ja korrastati ka asutuste filmograafiat, festivalide ja bibliograafilist infot. Samuti viidi vastavusse filmilehel ja isikulehel olev festivaliinfo. Jooksvalt lisati uut infot filmikirjetesse, isiku- ja tootmisfirmade lehtedele. Infot hangitakse väljaannetest Sirp, Teater. Muusika. Kino, Müürileht, KesKus, Kinoleht La Strada, Eesti Ekspress, Postimees, Eesti Päevaleht, Õhtuleht, samuti Kultuurkapitalilt, Eesti Filmi Instituudilt ja filmitootjatelt.

Märksõnastamine andmebaasis

Andmebaasi märksõnastikus on 72 444 märksõna, 2018. aastal lisandus neid 10 494. Märksõnastikku toimetati ja normeeriti regulaarselt. Jätkasime märksõnastiku kohandamist põhikooli ja gümnaasiumiriikliku õppekavaga, mis hõlbustab õpetajatel andmebaasi ja filmide kasutamist õppetöös.

Andmebaasi sisukirjete ja märksõnastiku tõlkimine inglise keelde

Jätkus andmebaasi tõlkimine inglise keelde. Tõlgitud on 198 mängufilmi, 450 dokumentaalfilmi ja 160 amatöörfilmi filmikirjed ja märksõnad. 2017-2018 valminud filmidele on sisestatud esmane tootjate poolt esitatud ingliskeelne info, mis on hetkel veel toimetamata. Ingliskeelsest veebist saab infot filmikollektsioonide kohta ning Varamust infot ingliskeelsete teadusartiklite kohta.

Andmebaasi visuaalsete materjalide kogu täiendamine ja digiteerimine

Jätkus töö „Nõukogude Eesti“ kroonikapaladega. 2018. aastal lisati pildimaterjal 1248 kroonikapalale.

Rahvuskaslaste projekti raames lisati pildimaterjal 223 väliseesti filmile - Bostoni Eesti Selts (26 filmi), Enn Nõu filmifond (5), Kanada Tartu Kolledzhi filmifond (163), Rootsi-Eestlaste Liit (28), Väliseesti kollektsioon (1).

Teatrite fotokogudest täienes andmebaasi portreefotode kogu - Ugala teater (28 portreed), Rakvere teater (19), NO 99 (10), Lavakunsti kateeder (17). Toimetati Andres Söödi fotokogu.

Andmebaasi veebi avalehele lisasime jooksvalt infot esilinastuvate filmide kohta ja kajastasime filmisündmusi - EFTA, DocPoint 2018, Kultuurkapitali preemiad, PÖFF.

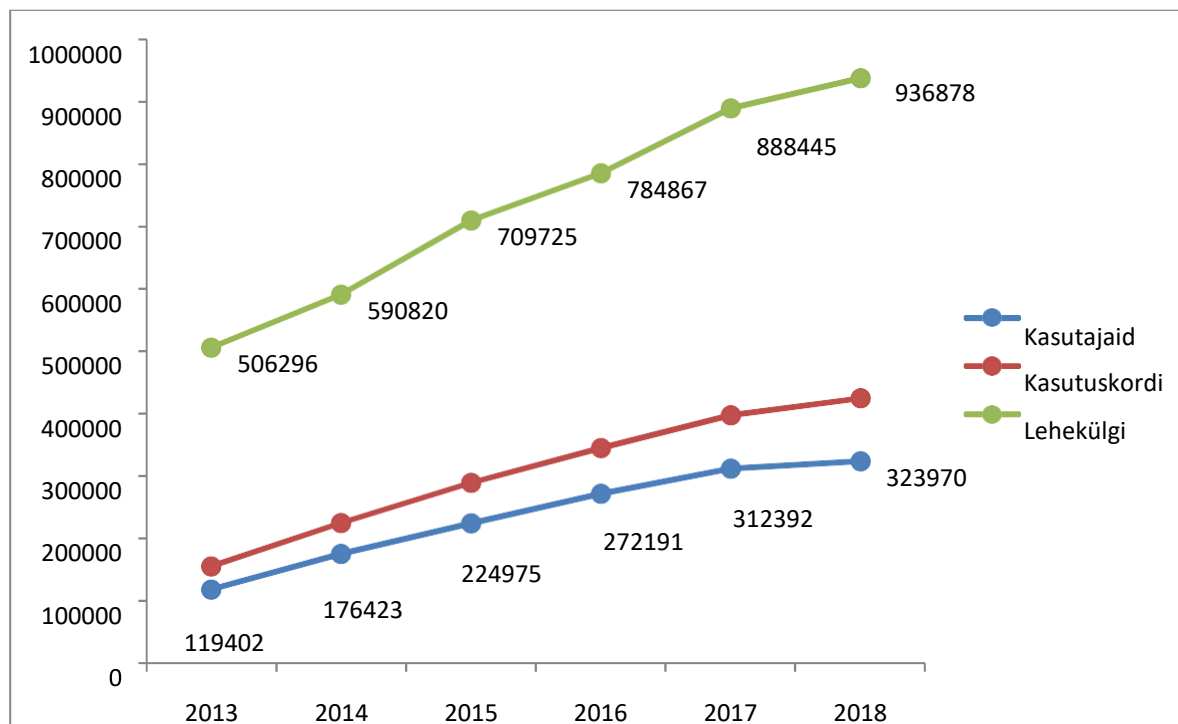
Eesti Filmi Andmebaasi Facebook'i jälgijate arv kasvas 1455-ni (2017 oli 1200 jälgijat). Kajastasime Facebook'is uute filmide esilinastusi, muudatusi andmebaasi esilehel, Filmiarhiivi poolt EV 100. aastapäevaks digiteeritud ja kommenteeritud kroonikafilme, fotogaleriisid uute filmide tegemisest, populariseerisime Eesti filmiga tegelevate institutsioonide tegevust ja Eesti filmiüritusi - BFM kinoülikooli SuperNova filmilinastusi, Eesti Kinoliidu Filmiteisipäevi, filmifotode näitusi.

Abistasime ajakirjanikke ja ürituste korraldajaid, kes kasutavad andmebaasi veebilehte fotomaterjalide otsinguks ja kasutusõiguste kindlakstegemiseks. Mahukaim sedalaadi töödest oli „Arvo Kruusement 90“ telesaate ja Palamusel toimunud ürituse pildimaterjaliga varustamine. Valga Muuseum ja Eesti Filmi Andmebaas korraldasid ühisürituse Valgamaal filmitud mängufilmide filmivõtete fotomaterjalidekogumiseks.

Andmebaasi kasutusstatistika

Eesti filmi andmebaasi veebilehe külastajate arv on aastate jooksul pidevalt kasvanud (vt. joonis allpool). Google Analytics andmetel oli 2018. aastal andmebaasi veebilehel 323 970 külastajat 170st riigist. 88% külastajatest on Eestist, 12% välisriikidest (enim Soomest, USAst, Ühendkuningriigist, Saksamaalt, Rootsist, Lätist, Venemaalt ja Prantsusmaalt).

Võrreldes 2017. aastaga kasvas veebilehe külastajate arv 3,7%. Kasutuskordade arv oli 424,5 tuhat (+6,7% võrreldes 2017.aastaga) ja vaadatud lehekülgede arv 936,8 tuhat (+5,5% võrreldes 2017.aastaga).

Joonis. Eesti filmi andmebaasi veebilehe külastamise statistika 2013-2018.

Arendustööd ja uued lahendused andmebaasi infosüsteemis ja veebis

Arendustöödeks sai andmebaas toetust Kultuuriministeeriumi taotlusvoorudest „Digitaalne kultuuripärand“.

Projekti „Innovatsiooni edendamine digitaalse filmiinfo kättesaadavaks tegemisel - Eesti filmi andmebaasi detailotsingu süsteemi, selle infotehnoloogilise ja veebilahenduse uuendamine Kultuuripärandi digiteerimise tegevuskava 2018-2023 raamides“ tulemusena muutub otsingusüsteemkaasaegsemaks ja kasutajatele selgemaks, mugavamaks ja töökindlamaks.

Projekti „Eesti filmipärandi digitaalse andmekeskonna - Eesti filmi andmebaasi infosüsteemi (IS) üleviimine http platvormilt https platvormile filmipärandi andmete ja andmebaasiga seotud tööprotsesside turvalisuse tagamiseks Kultuuripärandi digiteerimise tegevuskava 2018-2023 raamides“ tulemusena tagatakse suure kultuuriväärtusega infosüsteemi turvalisus ja töökindlus, mis muuhulgas võimaldab edaspidi laiendada teadlaste, üliõpilaste ja koostööpartnerite ligipääsu infosüsteemile.

Lisaks eelpool mainitud projektidele tegime täiendusi, parandusi ja uuendusi avalikus veebis.

Rahvuskaaslaste projekt

Andmebaas jätkab osalemist Rahvusarhiivi Rahvuskaaslaste programmi arhiiviprojektis „Väliseesti filmikollektsiooni loomine Eesti Filmi Andmebaasis (II)“. Projekti eesmärk on luua andmebaasis väliseesti temaatikaga seotud filmi- ja teemakollektsioon ja teha täiendavaid uuringuid väliseesti filmipärandi kogu täiendamiseks. Projekt sisaldab seniste osakirjete täiendamist, puuduvate avamist, filmitestide täiskirjete koostamist sh nende detailset märksõnastamist, kirjed koostatakse nii eesti kui inglise keeles. Projektil on oluline kultuuriväärtus, uut kirjeldatud kogu saavad kasutada

filmihuvilised, filmiteadlased, filmiüliõpilased, lai avalikkus. Välis-Eesti kolleksioonis on hetkel 625 filmi.

Andmebaasi metaandmete kasutamine ja muu koostöö

Eesti filmi andmebaas sisaldab juba sedavõrd mitmekesisist filminfot - andmeid, tekste, pilte, videofaile, et neid on võimalik kasutada teadusuuringuteks, statistiliseks analüüsiks, kolleksioonide loomiseks ja metaandmete põhiste infotehnoloogiliste rakenduste loomiseks.

Teeme jätkuvalt koostööd TLÜ kompetentsikeskusega MEDIT (Indrek Ibrus, Maarja Ojamaa). Filmiandmebaasi andmeid kasutatakse mitmetes uuringuprojektides. Teadustöö tulemusi tutvustatakse mitmetel konverentsidel 2019. aastal.

Koostöös TLÜ BFM telemagistrantidega alustasime andmebaasis Eesti teleseriaalide kolleksiooni loomist, milleks teeme üle 100 aastatel 1987-2018 loodud teleseriaali kirjed, avame uued isiku- ja asutuste lehed teleseriaalide tootmises osalenutele ning koostame biograafilised kirjed uutele tegijatele.

Andmebaasi peatoimetaja osales TLÜ „Digihumanitaaria“ ja „Digihumanitaaria tehnoloogiad“ loengukursustes (õppejõud professor Marek Tamm ja Jaagup Kippar) külalislektorina ja juhendas üliõpilasi andmebaasi andmete põhjal tehtud uuringutes ja andmetöötlustes. 2018.aastal tegelesime andmebaasi statistilise töötlustega, mille tulemusel valmis Eesti filmistatistika vihik 1912-2017, sealhulgas ka mitmed kaardipõhiseid interaktiivseid rakendused filmide võttekohtade ja filmifestivalide kohta. Töö avaldati andmebaasi veebis 2019. aasta veebruaris ja seda tutvustati koos BFMiga korraldatud filmi- ja teleandmestiku statistilisi ja andmeuuringuid kajastaval spetsialistide ümarlinal veebruaris 2019. Kursuse raames valmis ka infotehnoloogiline pilootlahendus filmide ajakoodipõhiseks märksõnastamiseks üldlaulupidude filmide kolleksiooniga, mida tutvustati 2019. aasta veebruaris BFM meediahariduskonverentsi töötoas.

Statistikaamet avaldas soovi, et filmistatistikat koguks edaspidi MTÜ Eesti filmi andmebaas. Tegelememeie statistiliste andmete üleandmise lahendustega Statistikaametile.